

A BORONKAY BARÁTI KÖR 14. SZ. HÍRLEVELE

UJVÁRI TANÁR ÚR SZÜLETÉSNAPJÁRA

Tisztelettel köszöntjük a 80. születésnapját a közeljövőben ünneplő Ujvári István tanár urat, sok-sok öregdiák egykori matematika tanárát, jó néhány osztály volt osztályfőnökét, baráti körünk ma is tevékeny tiszteletbeli elnökét. Ujvári István 1954-ben kezdte tanári pályafutását a váci 8. sz. Gépipari Technikumban. Több mint ötven évet dolgozott ugyanabban az iskolában, de tevékenysége messze túlnyúlik iskolánk keretein. Munkásságának fő jellemzői az igényesség, a precizitás és a sokoldalúság. A teljesség igénye nélkül álljon itt néhány példa a gazdag pályája során végzett feladataiból: matematika tanár, kollégiumi nevelőtanár, oktatási eszközök tervezője, pályaválasztásért felelős tanár, egyetemi felkészítő tanár, pályázatíró, tanulmányíró, tankönyvíró tanár, tehetségkutató-tehetségfejlesztő pedagógus. Mindenképpen fel kell sorolnunk még a tanár úr iskolatörténeti, váci várostörténeti és egyháztörténeti kutatásait is. Ő volt a Boronkay-kultusz egyik megteremtője, és a Boronkay Baráti Kör alapítója is.

Ujvári tanár úr hosszú életútja során számos kitüntetést kapott, ezek közül olvasóink tájékoztatására kiemeljük az 'Apáczai Csere János Pedagógiai Díjat', a 'Pro-Urbe Vaciensis' díjat és a 'Tragor Ignác Emlékérmét'.

Szívből gratulálunk a tanár úrnak, és további munkájához jó egészséget kívánunk! *(A tanár úrral készített interjút az 5-6. oldalon olvashatják.)*

VISSZATEKINTÉS A 2012. ÉVI SZENT GYÖRGY-NAPI ÜNNEPSÉGRE

Kedves Olvasónk!

Az iskola vezetősége és a baráti kör ismét együtt szervezte meg az immár nagy hagyományokkal rendelkező tavaszi ünnepséget és találkozót, amelyen a jelenlegi tanárok és diákok, valamint az öregdiákok, a Boronkay Baráti Kör tagjai együtt emlékeztek a régi iskolára, és az iskola névadójára Boronkay tanár úrra. A megtartott ünnepély, a koszorúzási megemlékezés, majd az azt követő baráti beszélgetés a résztvevők többségének szép élményt jelentett. Elsősorban azért, mert az elhangzott beszédek és hozzászólások érdekesek és magas színvonalúak voltak, a felszólalók jó ritmusban követték egymást, és más-más megközelítéssel idézték fel az egykori alma matert, vagy emlékeztek Boronkay Györgyre. Érdekes színfolt volt azoknak az öregdiákoknak a bemutatkozása, akik nem a műszaki pályára kerültek, hanem az élet egészen más területein, az ének, a zene, a képzőművészet, vagy a jogtudományok világában valósították meg álmaikat. De megragadó élmény volt az iskola mai diákjainak szereplése, a profi műsorvezetés, és a jól összeállított és igényesen előadott kultúrműsor is. Ebben a Hírlevélben nincs módunk arra, hogy a gazdag Szent György-napi program minden szereplőjét és mozzanatát, az elhangzott gondolatokat teljes körűen felidézzük, de **néhány megszólalást szeretnénk feleleveníteni azért, hogy a távol maradt tagjainkat is a jól sikerült ünnep és találkozó részesévé tegyük.**

❖ **Fábián Gábor igazgató úr köszöntötte a jelenlévőket**, köztük Cseke Istvánnét és Csákány Györgyöt, a Boronkay család tagjait; Mokánszky Zoltánt, Vác alpolgármesterét, egykori gépiparis diákot, baráti körünk tagját; a szolnoki szakközépiskola vezetőit Pesti Lászlót és Gyögy Lászlót, valamint a szolnoki Boronkay Társaság képviselőit: Ferencsik Józsefet és Kovács Mihályt.

Az igazgató úr röviden ismertette az iskola elmúlt tanévben elért tanulmányi sikereit, kiemelve a szakmai tárgyak a sport, és már a humán tárgyak területén is elért számos országos díjat. Újdonság, hogy az ország legjobb kutató diákja címet az idén Boronkays tanuló nyerte el. Az iskola jövőjéről szólva említette, hogy 2013. január 1-jétől a Boronkay is állami fenntartásba kerül, és ezzel kapcsolatban számos probléma vetődhet majd fel. Bízunk azonban abban, hogy a változás kezelhető lesz, mert egyrészt az iskola „gyermekanyaga” jó, a tanulók felkészültek és intelligensek, másrészt a tanári kar szakmailag erős és a tantestület összetartó.

❖ **A Szent György-napi ünnepség szónoka Kovács Kálmán tanár úr**, az iskola egykori diákja volt. Beszédét a 3-5. oldalakon közöljük.

❖ **Ferencsik József**, a szolnoki Boronkay Baráti Társaság képviselője Boronkay György Szolnokon eltöltött 33 évére emlékezett, és felidézte a tanár úr rehabilitációjának történetét.

- ❖ **Pádár Sándor**, a Boronkay Baráti Kör vezetőségének tagja a baráti kör tevékenységéről beszélt.
- ❖ **Dónusz Katalin** énekművész, énekművész tanár 1989-ben kiváló eredménnyel érettségizett az akkori Löwy Sándor Gépipari Technikumban. 1990-ben technikus oklevelet is szerzett. Ilyen szakmai képzettség megszerzése után gyökeres pályamódosítást hajtott végre. Elvégezte Vácott a Zeneművészeti Középiskolát, majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán magánének tanári diplomát, később pedig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen énekművész diplomát szerzett. Koncertező énekművész, aki számos nagy énekversenyen bizonyította tehetségét. A Székely Mihály énekversenyen második, a Simándi József énekversenyen harmadik helyezést ért el, de jelentős nemzetközi versenyeken Spanyolországban és Olaszországban is díjazott volt. Dónusz Katalin gyakran szerepel városunkban is, a váci fesztiválok résztvevője, de találkozhattunk vele váci általános iskolai jótékonyági hangversenyen is. Dónusz Katalin folyamatosan tanít is, jelenleg a váci Bartók Béla Zeneiskolában.
Más pályára mentem, de mindig szívesen érkezem ide vissza – mondta. Sokszor segített a pályámon a pozitív gondolkodás, amit itt az iskolában tanultam meg. Innen vittem magammal az állandó tanulásra és a megújulásra való törekvést is. Mindig nagy szeretettel gondolok régi iskolámra.
- ❖ **Fekete István** fotóművész 1974-ben érettségizett az akkori Löwy Sándor Gépipari Technikumban. A budapesti Iparművészeti Főiskola tipográfiai szakán a mesterképzőt 1988-ban végezte el. A főiskolán kerül szorosabb kapcsolatba a fotográfiával. Kísérletező típus, a fotózás új útjait keresi. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének 1992-től tagja. 1994-2000-ig az egeri Tanárképző Főiskolán fotográfiát oktat. Műveivel számos csoportos és egyéni kiállításon vett részt. A budapesti Goethe Intézet, a Duna Galéria több kiállításának is helyet ad. 1991-92-ben a bécsi művészeti hetek alkalmából önálló kiállítást rendez, 1996-ban olaszországi kiállításon vesz részt. 1995-ben az országos fotobiennálén első helyezést ér el. 1998-ban a Pest Megyei Művészeti Alapítványtól Neufeld Anna díjat kap. Képeit a váci tárlatokon is rendszeresen láthatjuk. Támogatja az iskola képzőművészeti törekvéseit is, a Boronkay hagyományos adventi képzőművészeti kiállításaira is elküldi képeit.
Fekete István felszólalásában derűsen emlékezett vissza diákéveire: az általános iskola vége felé én képzőművészeti irányba szerettem volna menni, de kénytelen voltam meghajolni a szülői akarat előtt, akik a jó hírű váci gépípariba irányítottak – mondta. Engem még Boronkay Gyuri bácsi nyugdíjasként tanított. Nem is igazán a gépész szakma rejtelmek fogtak meg, hanem az a mentalitás, az az emberség, ahogyan Gyuri bácsi a szakmát előadta. Nagyon jó kis iskola volt. Sok jót kaptam itt, köszönöm!
- ❖ **Toldi Tamás** előadóművész, aranylemezes dalszövegíró lépett a mikrofonhoz:
Úgy látom, hogy én vagyok itt a kakukktojás, mert nem nappali, tagozaton, hanem munkám mellett esti tagozaton végeztem. Műszaki pályára soha nem készültem, mindig is a művészi pálya vonzott. Az előttem szóló Dónusz Kati a komolyzenében lett sikeres, én a könnyűzenei pályát választottam. Nagyon jó érzés volt ezen a pályán előre haladni, és volt szerencsém együtt dolgozni Varga Miklóssal, Szűcs Judittal, Tóth Gabival és több más sikeres művésszel is. Munkámat 2012-ben Vác Város Művészeti Díjjal ismerték el. Tisztelettel gondolok volt tanáraimra, főként azért, mert a tanítás során mi is tiszteletet kaptunk tőlük. Ez egy szenzációs dolog volt, egy nagyon jó érzés.
Toldi Tamás rövid bemutatkozás után nagy sikert aratva elénekelt Vác dalát, melyet Loksa Leventével együtt szerzett. A jelenlévők közül sokan meglepetéssel hallottuk, hogy Vácnak hivatalosan is van egy dala, és először hallgattuk meg ezt a slágernek ígérkező szerzeményt. A szerkesztőben megragadt egy mondat a dalból, amely sok váci öregdiák mottója is lehetne: „Minden út innen indult el...”
- ❖ **Dr. Hunyadkürti Tünde** hosszú ideje a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban dolgozik, jelenleg főosztályvezető helyettesi rangban, az Államtitkári Titkárság vezetőjeként. Munkáját 2008-ban kitüntetéssel ismerték el. 1995-ben érettségizett a Boronkayban. Érdekes történetet mesélt el a hallgatóságának:
A második osztályban programozó-matematika tagozatra kerültem. Ennek hatására nagyon gyorsan rájöttem, hogy én bizony nem akarok ebbe az irányba menni, hanem inkább gyermekkori álmomat, az ügyvédkedést szeretném megvalósítani. Most először van alkalmam megköszönni dr. Molnár Lajos igazgató úrnak a megértését és segítségét, akivel annak idején egy „megállapodást” kötöttünk. Ő megengedte nekem és támogatta, hogy az iskolában egy magyar-történelem szakkört indítsak, én meg cserébe megígértem, hogy végigjáróm az iskolát és utána jelentkezem az ELTE Állam-és Jogtudományi Karára. Ezt érettségi után meg is tettem, és úgy tudom, hogy én lettem az iskolából az első, aki jogi egyetemre felvételt nyert. Amit itt az iskolába kaptam szellemi tőkét, azt tovább vittem. Példám is igazolja az iskola jelmondatát: „a tudás hatalom.” És talán azt is mutatja az utánunk következőknek, hogy higgyenek az álmaikban, mert azok megvalósíthatók, ha nagyon akarjuk, és eleget teszünk értük.

A jelenlévők a fenti hozzászólások elhangzása után Boronkay György és felesége sírjához vonultak. A tavalyi Szent György-napi ünnepségen Jászberényi Árpád az 50 éve érettségizett egykori diákok nevében emlékezett Boronkay Györgyre. Az „50 évesek” az idei rendezvényünkön is szerepet vállaltak. Az 1962-ben végzett IV. B osztály egykori tanulója, **Péter Pál előadóművész Batka Barnabás osztálytársával közösen írt megemlékezésüket mondta el.** Ebből idézünk:

„Minden névnap megemlékezés egy kicsit az időről is szól. Az időről, ami paradox tulajdonsága mellett – egyszerre múlt, jelen és jövő – egy dologban tévedhetetlenül eligazítja az embert. Hogy mi az igazi érték. Mert ami nem, az nem marad meg, az könnyörtelenül a feledés homályába vész. Az a divat! Ami megmarad sok idő után is, abban lehet bízni, hogy érték, hogy vezérlő eszme marad utódaink számára is.

Ilyen érték volt, van és lesz számunkra iskolánk névadója Boronkay György. A mai ifjúság számára lehet, hogy csak egy név, egy szoborrá merevedett fogalom, amit tisztelni kell, mert így írja elő a rendtartás.

Nekem 50 évvel ezelőtt tanárom volt, szakrajzot, gépelemeket, gépszerkezetet tanított. Az órarend szerint. Mert tanultunk tőle a szakmai ismereteken túl szakmaszeretetet, emberséget, kitartást, egymás megbecsülését. Megtanultuk a „Lex minimi”, a törvényt, hogy egy feladathoz, egy probléma megoldásához megtaláljuk a legegyszerűbb utat, a legjobb, legértékesebb eredményhez.

Aki az Ő tanítványa volt, annak nem lehetett lazán venni a tanulást, ellébecolni egyik óráról a másikra – majd csak megúszom alapon, mert rajta tartotta mindannyiunkon a szemét, szigorúan megkövetelve, hogy mindenki teljesítse kötelességét a tanulást. Hangoztatta, benneteket azért küldtek ide a szüleitek, hogy tanuljatok, technikusok legyetek. És e cél érdekében Ő maga is mindent megtett. Addig gyúrta, gyúrta a gyereket, amíg kihozta belőle azt, ami benne volt. Ami nem volt benne, azt bele tette. Legendás volt, ahogy tanítani tudott, és ahogy tudta a tárgyait.”

A Boronkay sírnál a tanár úr rokonai, a szolnoki iskola vezetői, a szolnoki öregdiákok, valamint az 50 éve Vácott érettségizett IV.A és IV. B osztály öregdiákjai koszorút helyeztek el.

A Szent György-napi ünnepség és találkozó az iskola ebédlőjében baráti beszélgetéssel folytatódott. Ennek bevezetéseként **Pádárné Szabó Erzsébet**, az 50 éve érettségizett IV. A osztály egykori tanulója **mondott pohárköszöntőt.** Záróeseményként az érdeklődő vendégeknek Fábrián Gábor igazgató megmutatta a nemrég épített és korszerűen berendezett új iskolarészt.

KOVÁCS KÁLMÁN ÜNNEPI BESZÉDE

Tisztelt ünneplő Közönség!

Hagyománnyá érett Szent György napi ünnepségünkre készülvén most elhangzó gondolataimat két fonalra szándékoztam felfűzni, és így megosztani Önökkel.

Először is, hogy hogyan helyezhetjük át a 21. századba Szent György és a sárkány alakját és legendájából a haszonelvű, egocentrikus ember számára milyen tanulságok adódnak. Másodsor pedig, minthogy Szent György napja – amikor az Iskola névadójára is kegyelettel és meleg szívvel emlékezünk – nevezetesen, számos népi hagyományt hordozó nap már a római kortól fogva, érdemes átgondolnunk, hogy milyen üzenete van ennek a napnak a természettől elszakadt, natúralfabéta ma embere számára.

Szent György (Kr. u. III. század) római kori katona és keresztyény mártír. Leginkább a sárkányt legyőző lovag képében ismert, emellett több ország és város védőszentjeként is tisztelik. A legenda szerint Silena városa közelében volt egy tó, s abban lakott egy mérges sárkány. Már többször megfutamította a népet, amikor fegyveresen ellene vonultak. Így hát a polgárok naponta két juhot adtak neki. Amikor a juhok megfogyatkoztak, megegyeztek, hogy naponta egy embert áldoznak a szörnynek. Amikor már a városnak szinte minden ifja és leánya áldozatul esett, történt, hogy a sor a király leányára esett.

Könnyezve ment a leány a tóhoz. György, segítségére sietvén, lovával felé tartott. A lány így szólt hozzá: Jó ifjú, szállj gyorsan lovadra, és sietve fuss el innen! – és elbeszélte neki mindent. Ő pedig ezt mondta: Ne félj, segíteni fogok rajtad Krisztus nevében. Még beszéltek, amikor a sárkány kiemelte fejét a tóból. A leány reszketett a félelemtől, György azonban lovára pattant, keresztet vetett magára, és szembe lovagolt a sárkánnyal, amely rárontott. György nagy erővel megforgatta lándzsáját, és olyan súlyos csapást mért a sárkányra, hogy az a földre zuhant. Akkor megparancsolta a leánynak, hogy övét kösse a sárkány nyakára és vezesse be a városba. Az megtette és a sárkány úgy ment utána, mint egy szelíd kutya. A városban a nép rettenetesen megijedt, de György így szólt hozzájuk: Ne rettegjétek, mert az Úristen küldött hozzátok, hogy megszabadítsalak benneteket ettől a sárkánytól.

Ezért higgyetek Krisztusban, és keresztelkedjétek meg, akkor megölöm ezt a sárkányt.

Így hát a király és a nép megkeresztelkedett, György pedig kihúzta kardját, és megölte a sárkányt. Ugyanazon a helyen szép templomot építettek, és az oltárnál élő forrás fakadt, amely meggyógyított minden beteget, aki csak ivott belőle. A György-legenda azt a keresztyény meggyőződést fejezi ki, hogy a **hit megszünteti a Gonosz uralmát**, és azt minden alakjában legyőzi. Am feltehető a kérdés; vajon vannak-e ma is sárkányok, amelyeknek félelmünkben, legalább, hogy időt nyerhessünk, áldozatot adunk? Hogy néznek ki a 21. század emberének sárkányai, démonjai, és vajon vannak-e eszközei azok legyőzésére, vagy pedig zavartalanul elfogyaszthatják minden-napi áldozatukat? Juhász Gyula a „*A szabad jövő lovagjai*” című versében így írja le a ma szörnyét:

*Szent György lovag a sárkányt győzte le,
A sárkánynak volt tizenkét feje,
A sárkány, mely bennünket porba fú,
Ezerfejű és millió karú.*

Talán egy kicsit könnyebb dolga lehetett a letűnt századok embereinek, hiszen a sárkányok, az ellenségek, ha nem is könnyen, de a maiaknál minden bizonnyal könnyebben felismerhetők voltak.

A tatár, tatár volt, a törököt is messziről felismerhette, a labanc is más volt, mint a saját fajtája. De, tessék mondani; ma hogy fest a sárkány? Miről ismerhető fel? Ma hol a tó, amelyikben áldozatait várja? Ma mi a fegyvere?

És mi ma a fegyver, amely képes azt legyőzni? Ma is vannak Szent Györgyök itt a közelben és ott, a távolban?

Vagy szó nélkül, bénult tudattal és lélekkel naponta visszük neki a két juhot, és ha azok elfogynak, visszük az ifjakat és a leányokat, visszük neki a házat, és adjuk végül a hazát? Még hozzá úgy, hogy esetleg nem is tudatosul bennünk, hogy a gonoszt éltetjük?

Az elmúlt napokban megkértem tanítványaimat, hogy névtelenül írják le egy darab papírra, hogy vannak-e, és ha vannak, akkor kicsodák ma az ő démonjaik, félelmet keltő sárkánjai. A válaszokat a 18-20 éves korosztálytól kértem és kaptam. A sokszor felületesen gondolkodó, felelőtlenek mondott fiatalembereknek, akik olykor túlságosan magabiztosnak látszanak, vannak sárkányaik. Vannak félelmeik. Azonban az érték, amit féltőn szeretett értéknek tekintenek szinte kivétel nélkül, mégis derülátásra ad okot.

Hadd soroljak fel néhányat a válaszokból:

„Egy szeretett családtag, barát elvesztése számomra a legszörnyűbb.”

„A legfontosabb az ember családja és a szerettei, az ő elvesztésüktől való félelem nem fejezhető ki.”

„A magány. Nem lesznek barátaim, családom.”

„A legnagyobb félelmem, lidércem, hogy elveszítem szeretteim szeretetét.”

„Amitől igazán félek, az az, hogy egyedül maradok.”

„Aggodalommal tölt el Hazánk helyzete, mikor lesz újra a miénk teljesen.”

„Attól félek a legjobban, hogy nem tudok az életben a saját lábamra állni.”

„Állandó félelem él bennem a szeretteim; a családom, a barátaim iránt. Féltém őket; fájdalmaik, gondjaik, bajaik az enyémeik mind.”

Íme, a legjellemzőbb sárkány: a félelem, az aggodalom. És mi ad okot a derülátásra?

Az, hogy valódi, igazi, semmivel nem pótolható, hagyományos, örök értékeket féltenek ezek a gyerekek mind. Higgyük, hogy félelmeiket legyőzve Szent György lovagjai lesznek ők!

Szent György napjához közel, álljanak itt ismét az előbb idézett Juhász Gyula sorai:

*„Szent György lovagja a jövőnek az,
Ki nemcsak vallja, hogy vesszen e gaz,
De harcol is kitartón ellene,
Mert küldi az Igazság szelleme!
Áldott, akit nem bódít e fene
Baziliskusznak bűvölő szeme,
Ki tudja, hogy ős ellensége ez
S feléje eszmét és erőt szegez.”*

Adjon hát az Igazság szelleme mindannyiunk számára eszmét és erőt a harchoz, hogy biztos szemmel ismerjük fel a ma sárkányait, akkor is, ha ékes szóval, báránybőrben, önmagukat jóakaróinknak mutatva, segítséget kínálva, lihegve jönnek is.

Szent György nap: e napot Európa nagy részében a tavasz kezdeteként tartották számon. A rómaiak e napon ünnepelték a Paliliá-t, amikor a pásztorok kisöpörték az istállókat; meghintették vízbe mártott babérágakkal, és a szalmatűz füstjével megfüstölték magukat s jószágukat. A tűzön a nyájat is áthajtották, maguk háromszor ugrottak át rajta, hogy a boszorkányok rontását elkerüljék. A pásztorok áldozatot is mutattak be, majd kezet mostak a reggeli harmatban. Nálunk és a szomszéd népeknél egyformán e napon történt az állatok *első kihajtása*, amely leggyakrabban zöld ággal történt. Kifüstölték vagy kiforrázták a tejesedényeket gyógyhatásúnak vélt füvekkel vagy ezek főzetével. Az asszonyok hajnalban némán elindultak. Házról házra menvén megzörgették egymás ablakát így jelezvén, hogy indulni kell. Mire a kálváriára értek már egy egész tömeg gyűlt össze. A Kálvárián gyertyát gyújtottak és imádkoztak, majd tavaszi harmatot gyújtottak össze, és megmosakodtak benne.

Mindezek célja, a természet újjászületésével együtt történő testi-lelki megtisztulás, megújulás, újjászületés ősi igénye, szükségessége volt. Az újjászületésnek – ami nem keverendő össze a reinkarnációval – eredeti, legmagasabb szintű jelentése és tartalma a keresztyén tanítások rendszeréhez kapcsolódik. Hordoz azonban egy világi jelentést is: a nap mint nap szükséges megújulás igényét és szükségességét. Ismerjük a lelki belefáradást, elfásulást jelentő burn-out – kiégés – kifejezést. Az emberekkel hivatászerűen segítő kapcsolatban dolgozók körében kezdődött el, a kiégés jelensége azonban minden olyan hivatás esetén előfordulhat, amelyben az emberekkel való közvetlen kommunikáció jelentős szerepet tölt be. A napi rutinok, a mindennapi egyhangúság kerülésének szándéka az egyik hatékony ellenszere az elfásulásnak, a kiégésnek, és ez egyben magában hordozza a mindennapi megújulás, a naponkénti újjászületés tudatos átélését is.

„Az élet nem más, mint szüntelen meghalás és újjászületés. Ha valaki ezt nem tudja, és elfelejt újjászületni, az úgy marad, meghalva.” – írja Müller Péter Varázskő című könyvében.

Képzletemben megjelenik Boronkay Tanár Úr szikár alakja. Neki tudnia kellett ezt, hiszen szolgáló életét átszöttek az újrakezdekések, a megújulások, az újjászületések. A nagy újra-kezdekések, és a napi újjászületések. Élhetne-e ezek nélkül Ő úgy tanítványai szívében, ahogy él ma is? Sokszor hallom manapság: nehéz időket élünk, nehéz korban.

Az övé vajon könnyebb volt? Gyermekkorát Erdélyben Krassó-Szörény Vármegye székhelyén Lugoson, kamaszéveit, amelyeket hazája határaival együtt a trianoni békediktátum vágott ketté, már Kárpátalján, Munkácson éli. Nem tudni, mit jelenthetett az érzékeny lelkű, értelmes, tizenéves diáknak szülőföldjének, majd gimnáziumi tanulmányai városának elvesztése, de legyen az bármilyen veszteség, mindig lelki, vagy materiális újrakezdet igényel.

A József nádor Műegyetem után, mérnökeinek elejét a '29–33-as gazdasági világválság állíthatta próbák elé, majd a II. Világháború, ahol katonaként szolgált. Újrakezdet volt életében az 1956-os forradalom utáni időszak is, hiszen Szolnokot – tanársága és igazgatósága szeretett színhelyét – elhagyni kényszerült, és végleges befogadásra Vácon talált. És újrakezdet volt talán minden napja, amikor – úgy lehet saját vér szerinti gyermekeit is helyettesítő – tanítványait tanította tudományra és emberségre. Erőt neki ehhez hite adott. Váci Mihály gondolatait kölcsönvéve: *osztotta magát, és így sokasodott, kicsikhez hajolt, és így magasodott.* Magvető keze munkája nyomán beérett termések, elindított életpályák sokáig gazdagították és gazdagítják a magyar gépipart és az élet sok más területét. Termékeny életén legyen áldás, porai felett békesség.

Vác, 2012. április 18-án

Kovács Kálmán

INTERJÚ A 80 ÉVES UJVÁRI TANÁR ÚRRAL

Pádár Sándor: Kedves Tanár Úr! E lap olvasói jórészt olyanok, akik ezt az iskolát csak tanulmányaik 4 éve alatt ismerték, akkor is tanulóik „alulnézetből”, viszont kíváncsiak arra a négy évtizedre is, amelyet a tanár úr itt töltött a katedrán. Elmondaná, mit emelne ki ebből a 40 évből?

Ujvári István: Szívesen. Kezdjük egy korrekcióval: az iskolával való kapcsolatom jóval több, mint 40 év. Ezek csak az aktív tanári évek. Megelőzi néhány hónap szerződéses munkaviszony, amikor egyetemistaként kollégiumi nevelő is voltam itt, valamint a hivatalos nyugdíjazást követő évek, óraadó minőségben. Ezeket követően is az iskola múltjával (évkönyv-szerkesztés, iskolamúzeum) és az öregdiákok szervezésével foglalkozom. Mindez megközelíti a hat évtizedet. Ilyen hosszú idő alatt az iskola is sokat változott. Én legszívesebben korszakokra bontanám ezt, és a meghatározó igazgatók nevéhez kötném. Így lenne:

- Gyalmos-korszak (1950-1959)
- Mérnök-igazgatói éra (1959-1975)
- A dr. Molnár Lajoshoz (1975-2006), majd Fábán Gáborhoz (2006-tól) kapcsolódó tanévek.

P.S.: Lehetne ezeket a korszakokat néhány találó mondattal jellemezni?

Ujvári István: Megpróbálhatom.

Az első egy igazi „hőskor” volt. A tantestület tapasztalatlanságából, a forradalom iskolánkhoz kapcsolódó eseményeinek következményeiből az óriási tapasztalattal és tekintéllyel rendelkező dr. Gyalmos János igazgató mentett ki bennünket. Ebben az akkor új iskolatípusban a tanulóit összetétel olyan volt, hogy **a városi közvélemény inkább valamiféle „nívósabb inasiskolának” aposztrofált minket.**

A mérnökigazgatók meglehetősen különböző dolgokra helyezték a hangsúlyt. Volt, aki (gyakori távollétével) előidézte a lazaságot, és volt, aki katonás fegyelmet követelt. Az egyik a helyi pártszervek minden kívánságát (pl. társadalmi munkák) végrehajtotta, és volt, aki csak az iskolát fejlesztette. (Hőközpont, tanüzem bővítés). Ezek az évek voltak a kabinetrendszerre való átállás, a sportpálya-építés, és a szemléltető-eszköz készítés, de a régi tablók elégetésének időszaka is. Ami közös volt: a gyakorlati munka és **a műszaki elméleti tárgyak elsődlegessége**, melyeknek a közismereti tárgyak csak „szolgálóleányai” voltak.

Dr. Molnár Lajos 31 éve alatt az iskola sokat fejlődött. Ez köszönhető a fenntartó szervekkel való jó kapcsolatának is, de döntően emberi tulajdonságainak (hivatásérzet, kompromisszumkészség, stb.). **Szervezési újításai** – főleg a kéttannyelvű előkészítők, a tehetséggondozás, valamint a korszerű műszaki tudományok tanításának bevezetése terén – **a valamikori „középkaderképzőt” az ország legjobb szakközépiskolái közé vitték.** Nagy érdeme még az új iskolaépület elkészülése, mely – bár kikerült a város középpontjából – a legszebb váci iskola lett.

Fábián Gábor első igazgatói éveiben töretlenül emelkedett hírnevünk, melyet elsősorban a sorozatban és több tárgyban elért országos versenyeredmények táplálnak. De az igazgató – mint egykori tanuló és kollégánk – érzékeny az iskola múltjára is. (Évkönyv, Iskolamúzeum indítása). Céltudatossága, határozottsága biztatónak látszik az iskola jövőjét tekintve a következő – bizonyára sok új problémát felvető – évekhez is.

P.S.: Ahogy az imént megnevezett 3 igazgatót, úgy ki tudna emelni néhány tanárt is a sok százból?

Ujvári István: Hát ezt már nehezebb, mert egyrészt sok kedves, nagyszerű kollégám volt, másrészt a mostani kollégákat (főleg a nyelvtanárokat) alig ismerem, pedig bizonyára akad köztük sok kiváló. De itt is segít egy kicsit a kategorizálás. A középiskolai tanári pályán négy szintet kell vizsgálni: milyen az oktatási, a nevelési, a tudományos és a szervezési teljesítménye az illetőnek. Így tehát a négy legjobbat kellene megneveznem volt kollégáim közül, de csak hármat fogok, mert

- **Boronkay Gyuri bácsi** az oktatásban is, a nevelésben is felülmúlhatatlan volt. Erről sokan meggyőződhetnek, hiszen közel két évtizeden át sok száz diákot tanított, akik az Évkönyvben oldalakon keresztül emlékeznek rá.
- Ami a „tudományos” kritériumokat illeti, az középiskolai tanárnál azt jelenti, hogy szaktárgyában tudományos szinten otthonos, és a közlendő ismereteket didaktikai szempontból is kifogástalanul adja tovább. Tehát nem olyan, akiről a diákjai azt mondják, hogy „mindent tud, csak tanítani nem”, de az sem, aki nem tart lépést saját tudománya fejlődésével. („Elszürkült”, mondják rá a kollégái.) Sok kiváló kollégám közül én ebben a témában **Papházi Tivadart** nevezném meg, aki mindkét szaktárgyát, a magyar nyelv és irodalmat, valamint a történelmet kiválóan tanította.
- Szervező zseninek **Hirling Józsefet**, egykori tanítványunkból később műszaki igazgatóhelyettesé avanszált gépészmérnök kollégámat tartom. Amikor szakközépiskolánk a profilváltás korát élte, az csaknem egyenlő volt egy iskolaalapítással, hiszen a régi gépipariból jutottunk el az informatikai középiskoláig. Hirling kolléga fémmel, fával, hegesztőpisztollyal, vagy rajztáblán egyformán kiválóan dolgozott, s ezekbe a munkákba a tanulói csoportokat is bevonta, hatással volt a diákok többségére.

P.S.: Engedjen meg egy személyes kérdést. Hogyan értékeli saját munkásságát a fenti négy területen?

Ujvári István:

- A matematika tanításában az első 5 év a „tanulva tanításról” szólt. A következő években igyekeztem „a gyerek fejét belülről megismerni”, ebben a korrepetálás segített leginkább.
- A nevelés terén a volt piarista osztályfőnökeim példáját vettem át, az osztályaim közösségi nevelésében. („Mintaosztály”. „Mi vagyunk a legjobbak”. stb.) **Hangsúlyozottan kezeltem a hazafias nevelést**, a 60-as években is. (Két osztállyal is a Felvidékre kirándultunk, a Jókai: Lócsei fehér asszony és a Mikszáth: A fekete város c. történelmi regények kötelező felolvasása után, a helyszínek megkeresésére. (Néhány évtizeddel megelőzve a mostani oktatási kormányzati terveket.)
- **Tudományos munkám a matematika tanításának és az iskolai tehetséggondozásnak a területére terjedt ki**, melyhez az alapokat a 70-es években a budapesti Pedagógiai Könyvtár rendszeres, heti látogatásával, majd ezeket az ismereteket gyakorlati tanítási tapasztalatokkal ötvözve, több tankönyvvel, még több segédkönyvvel és szakcikkkel dokumentáltam.
- **Leginkább mégis „szervező tanárnak” tartom magam.** Ebben a témakörben több tevékenységem is volt az iskolában: az Észak-Pest Megyei matematika Tehetséggfejlesztő Központ megszervezése, mely tanévenként 5-6000 tanulót és kb. 200 iskola 1000 matematika tanárát foglalkoztatta másfél évtizeden át, és a szintén hosszú ideig vezetett, országos eredményeket is produkáló sakkcsapat. Részesem voltam az iskolai kabinetrendszer kialakításának is. Ezek mellett szerveztem ifjúsági vetélkedőket, 25 évig voltam pályaválasztási felelős, órarendkészítő, stb. Jelenleg a Boronkay Baráti Kör szervezésében segítek.

P.S.: Végezetül hadd kérdezzem meg, hogy kire emlékszik vissza legjobb szívvvel a kollégái közül?

Ujvári István: Abban, hogy hosszú tanári pályámat ugyanabban az iskolában folytattam, nagy szerepe volt sok-sok kedves kollégámnak. Közülük csak néhányat nevesítettem, de a legkedvesebbet, a sajátos pesszimista humorú **Kuthi Berci „bácsit”** – akinek mondásait, történeteit ma is idézem fiatal kollégáimnak – mindenképpen meg kell említenem.

P.S.: Köszönöm a beszélgetést. Boldog születésnapot kívánok!